

Laudacja poświęcona Honorowemu Obywatelowi Miasta Brzozów

Profesorowi Jerzemu Stępiowi

Pan Profesor Jerzy Stępień poprzez swoją wieloletnią pracę na rzecz tworzenia społeczeństwa obywatelskiego przyczynił się do umacniania samorządności również na naszej ziemi. Pana Profesora dane mi było poznać w bardzo poważnych okolicznościach, podczas uroczystości pogrzebowych śp. Profesora Waleriana Pańki. Nasze kolejne kontakty stanowiła m.in. sesja z okazji piątej rocznicy śmierci prof. Waleriana Pańki. Nieco później jako wiceminister spraw wewnętrznych odpowiedzialny za wdrożenie reformy samorządów powiatowych wielokrotnie służył nam radą i pomocą w momentach, gdy przygotowywałem się do pracy nad stworzeniem struktur starostwa powiatowego w Brzozowie.

Pan Profesor Jerzy Stępień urodził się 7 września 1946 r. w Staszowie w rodzinie nauczycielskiej, zaangażowanej w walkę o niepodległość Polski. Ojciec odniósł ranę podczas kampanii wrześniowej i przebywał w obozie jenieckim. Matka w okresie okupacji związana była z „Jędrusiami”, czyli tą częścią Batalionów Chłopskich, która scaliła się z Armią Krajową. Dzieciństwo i lata szkolne spędził w Sandomierzu, gdzie ukończył II Liceum Ogólnokształcące.

Podjął następnie studia prawnicze w Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Uczestniczył w wydarzeniach marcowych 1968 r. Studia sfinalizował w następnym roku i podjął wówczas pracę zawodową. Aplikację sądową odbywał w latach 1969-1971 w Sandomierzu, po czym był asesorem i sędzią Sądu Powiatowego, a od 1975 r. Sądu Rejonowego w Kielcach. W 1979 r. przeszedł do pracy w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Zakładów Łożysk Toczyńskich „Iskra” na stanowisko radcy prawnego.

Ten okres zaowocował poważnymi zmianami w jego życiu. W 1980 r.

zakładał struktury „Solidarności” w Regionie Świętokrzyskim. Należał do najwybitniejszych postaci tamtejszej opozycji demokratycznej, toteż powierzano mu ważne funkcje w NSZZ „Solidarność”. W 1981 r. został delegatem na Walny Zjazd Delegatów Regionu Świętokrzyskiego, a następnie wybrano go na wiceprzewodniczącego zarządu regionu i delegata na I Krajowy Zjazd Delegatów w Gdańsku, gdzie pełnił funkcję sekretarza Prezydium Zjazdu. Jego profesjonalizm został wówczas dostrzeżony na szerszym forum, dlatego też wraz z innymi autorami przygotował historyczny dokument „Posłanie do narodów Europy Środkowej i Wschodniej”, uznawany przez niektórych działaczy za zbyt radykalny i prowokujący władze Związku Radzieckiego. Pan Profesor nie tylko poparł projekt, ale własnoręcznie dopisał tytuł. Wspominał po latach żywiłową atmosferę, w której powstawał akt „To słowo <Posłanie>, które wzbudziło wiele ataków, było moje. Jak wróciłem do domu, rzuciłem się do <Słownika poprawnej polszczyzny>. Uspokoilem się dopiero, kiedy przeczytałem, że taką formę można przyjmować w szczególnie uroczystych dokumentach”.

Z chwilą wprowadzenia stanu wojennego został internowany 13 grudnia 1981 r. i uwięziony w Zakładzie Karnym w Kielcach (gdzie wydawał nielegalną gazetkę „Krata”), a następnie w obozach na Podkarpaciu – w Załężu, Uhercach i Łupkowie (gdzie redagował gazetkę „Nowa Krata”). Po rocznym pobycie w obozach internowania, rozpoczął działalność w podziemiu. W styczniu 1983 r. został aresztowany za wysłanie do Sejmu PRL i do redakcji „Tygodnika Powszechnego” listu otwartego do członków „Solidarności”. W marcu 1983 r. Sąd Garnizonowy w Rzeszowie skazał go na 1 rok więzienia w zawieszeniu na 3 lata.

Zwolniony z pracy, zatrudniony został jako radca prawny w Kurii Diecezjalnej w Kielcach. Kolportował w tym czasie pismo „CDN Gazeta Wolnych Ludzi”. Aresztowany ponownie w marcu 1984 r., został zwolniony w

lipcu na mocy amnestii. W latach 1985-1989 redagował niezależne czasopismo „Samorządna Rzeczpospolita” i organizował pomoc dla osób represjonowanych. W latach 1986-1989 piastował funkcję członka Tymczasowej Rady Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność”, a w 1989 r. został członkiem Komisji Krajowej związku. Podczas rozmów Okrągłego Stołu był ekspertem do spraw samorządu terytorialnego.

Dwukrotnie był wybierany na senatora z województwa kieleckiego. Po raz pierwszy 20 lat temu objął mandat jako członek Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego. Po raz drugi w 1991 r. zdobył miejsce w senacie z ramienia Porozumienia Obywatelskiego Centrum, a w trakcie tej krótkiej kadencji przystąpił do Partii Chrześcijańskich Demokratów. Należał do grona wybitnych i najbardziej aktywnych senatorów. Zawsze w sprawowaniu mandatu zaufania publicznego wykazywał rozsądek i stonowanie. Jego wypowiedzi były wzorem merytorycznego odnoszenia się do istoty rozpatrywanych spraw. Przewodniczył Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Miał znaczący wpływ na kształt aktów prawnych decentralizujących władzę i oddających ją w ręce społeczeństwa. Udzielał się również w pracach Komisji Konstytucyjnej Senatu, której przewodniczyła profesor Alicja Grześkowiak. Był również członkiem Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego. Przewodniczył rządowym zespołom do spraw reformy administracji publicznej.

Równoległe z pracą parlamentarną łączył odpowiedzialną funkcję generalnego komisarza wyborczego w latach 1990-1993 i przygotowywał pierwsze demokratyczne wybory po okresie Polski ludowej, tj. wybory samorządowe w 1990 r. W 1991 r. rozpoczął dodatkowo pracę wykładowcy w Uniwersytecie Warszawskim w Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego.

Głoszone ideały starał się wcielać w życie. Uważał, że podstawą demokracji jest świadomość obywateli osiągnięta przez krzewienie

samorządności obywatelskiej. Służyć temu miała przede wszystkim ustanowiona 18 września 1989 r. i zarejestrowana 9 stycznia 1990 r. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, którą zakładał wraz z posłem Walerianem Pańką, prof. Jackiem Woźniakowskim i kolegami z ław senackich: Andrzejem Celińskim, Aleksandrem Paszyńskim i Jerzym Regulskim.

Doświadczenia związane z ustanawianiem prawa w zakresie reformy administracji publicznej w państwie spożytkował w praktyce na stanowisku podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji w rządzie prof. Jerzego Buzka w latach 1997-1999. Był wówczas szczególnie zaangażowany w przygotowanie reformy samorządu powiatowego i wojewódzkiego. Dzisiaj z perspektywy dziesięciolecia funkcjonowania tych narzędzi demokracji należy podkreślić, że reforma w tej dziedzinie powiodła się najlepiej w ambitnym programie Akcji Wyborczej „Solidarność”, a w dziele tym Honorowy Obywatel naszego miasta miał poważny udział.

Kompetencje i wieloletnia praca w profesji prawnika zadecydowała o wybraniu Pana Profesora Jerzego Stępnia przez Sejm RP sędzią Trybunału Konstytucyjnego w czerwcu 1999 r. na 9-letnią kadencję. Siedem lat później, 4 listopada 2006 r. został powołany na stanowisko prezesa trybunału przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego, a funkcję objął 2 dni później. Kadencję sędziego, a zarazem prezesa zakończył 25 czerwca 2008 r. Na tym wymagającym stanowisku zaprezentował się jako wybitny prawnik profesjonalista. Jest detalistą w pozytywnym znaczeniu tego słowa, np. w dyskusjach publicznych często przypomina, że nadużywany cytat „Polska nierządem stoi” jest wypaczeniem pełnej treści zdania dotyczącego demokracji szlacheckiej w Polsce przedrozbiorowej „Polska nie rządem stoi, lecz prawem i obyczajem”.

Z sukcesem bronił niezależności trybunału w warunkach krytycznego stosunku rządu do tej instytucji, określonej przez adwersarzy jako „superwładza” i „bastion największego oporu w państwie”. Właśnie wtedy

wypowiedział się obrazowo, stwierdzając, że sędziowie Trybunału Konstytucyjnego są jak „brakarze przy taśmie, którą idą wyprodukowane akty legislacyjne. Usuwamy z tej taśmy tylko takie akty normatywne, które wykazują tak duży ładunek wadliwości, że aż przekraczają granice niekonstytucyjności. W każdym przyzwoitym zakładzie pracy powinien być taki brakarz, który usuwa buble, więc nie mówmy tu o jakiejś nadzwyczajnej władzy, patrzmy na pracę sędziów w kategoriach praktycznych. Doradzałbym parlamentarzystom następujące myślenie: jak to dobrze, że jest Trybunał Konstytucyjny, który chroni nasz produkt przed kompromitacją na rynku wolnych rozwiązań konstrukcyjnych”. Z drugiej strony w kolejnych zdaniach tej publicznej wypowiedzi jednoznacznie podkreślił, że demokracja i państwo prawa w Polsce nie są zagrożone, że nawet ostra debata publiczna jest pewnym wentylem bezpieczeństwa. Dał doskonałą i klarowną wykładnię państwa, które stanowią „obywatele i władza publiczna plus terytorium. W tej triadzie obywatele zajmują miejsce szczególne. Wspólnota obywateli jest rzeczywistym centrum państwa, a władza jest od tego, aby służyć tej wspólnocie. Minister po łacinie znaczy sługa”.

Praktykę łączy z przekazywaniem wiedzy studentom. Obecnie jest wykładowcą Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego w Warszawie. Napisał wiele publikacji z zakresu administracji publicznej, prawa wyborczego, prawa konstytucyjnego, polityki monetarnej i historii najnowszej.

Jest kawalerem Złotego Krzyża Zasługi i Medalu Gloria Artis. Dnia 3 czerwca 2008 r. został odznaczony Orderem Wielkiego Księcia Giedymina przez prezydenta Republiki Litewskiej Valdasą Adamkusa. Pełni funkcję wiceprezesa Rady Fundatorów Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Dla miłośników jazzu w naszym mieście, a szczególnie dla organizatorów corocznych Warsztatów Jazzowych w tym miejscu (w Brzozowskim Domu Kultury) szczególnie miłym faktem w biografii Pana Profesora jest to, że w

latach 1990-1999 był wiceprezesem Polskiego Stowarzyszenia Jazzowego.

Dla wszystkich zaś mieszkańców brzozowskiej małej Ojczyzny jest niezwykle ważne to, że Honorowy Obywatel naszego miasta jest nie tylko jednym z ojców reformy samorządu w Polsce, ale przede wszystkim to, że aktywnie włączył się w przywrócenie struktur samorządu powiatowego w Brzozowie. Czynimy to z tym większą śmiałością, iż Pana Profesor otwarcie wyznaje: „Wdrażanie reformy samorządowej to fascynująca przygoda mojego życia. Przygotowałem pierwsze wybory samorządowe. Gdziekolwiek jestem w Polsce, czuję się u siebie, mogę wejść do urzędu i każdy burmistrz mnie zna”.

*Laudacja wygłoszona przez Burmistrza Brzozowa – Józefa Rzepkę
podczas sesji samorządowej w dniu 30 maja 2009r.*